

DZIAŁ III

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2011, aktualizującej dane o radnych zawarte w oświadczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 XI 2010 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (Dz. U. Nr 82, poz. 537).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

1) Do **administracji państwowej** zalicza się:

- a) naczelné i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - instytucje naczelné i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - terenowe organy administracji rządowej

CHAPTER III

ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 VII 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2011, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 21 XI 2010 elections.

The grouping of councillors of organs of local self-government entities by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 27 IV 2010 (Journal of Laws No. 82, item 537).

4. Presented information concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local self-government administration and self-government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

1) State **administration** comprises:

- a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - principle and central institutions (e.g., Chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),

- niezespólonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);
- b) terenowe organy administracji rządowej ze zspólonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennej oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.
- 2) Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:
- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
- urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urzędzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).
- 3) **Samorządowe kolegia odwoławcze** są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.
5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej podano bez jednostek służb zagranicznych.
- *territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspect-orates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary entities);*
- b) *territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);*
- c) *some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.*
- 2) **Local self-government administration** comprises:
- a) *gminas and cities with powiat status:*
- *gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),*
 - *offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);*
- b) *powiats, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);*
- c) *voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship self-government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).*
- 3) **Self-government appeal council** are bodies competent for examining, inter alia, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of entities of territorial self-government.
5. Data concerning average wages and salaries in the state administration are presented excluding foreign service institutions.

TABL. 1 (32). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**
 Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2011	SPECIFICATION
Powiaty.....	20	20	20	20	<i>Powiats</i>
Miasta na prawach powiatu	4	4	4	4	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy	213	213	213	213	<i>Gminas</i>
miejskie	20	20	20	20	<i>urban</i>
miejsko-wiejskie	21	21	22	22	<i>urban-rural</i>
wiejskie.....	172	172	171	171	<i>rural</i>
Miasta.....	41	41	42	42	<i>Towns</i>

TABL. 2 (33). **GMINY W 2011 R.**
 Stan w dniu 31 XII
GMINAS IN 2011
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI <i>GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni <i>Area</i>								300,0 km ² i więcej <i>and more</i>
		poniżej <i>below</i> 5,0 km ²	5,0— —19,9	20,0— —49,9	50,0— —99,9	100,0— —149,9	150,0— —199,9	200,0— —249,9	250,0— —299,9	
OGÓŁEM TOTAL	213^a	—	7	13	58	87	36	7	3	2
Poniżej 2500	4	—	—	—	2	2	—	—	—	—
<i>Below</i>										
2500— 4999.....	72	—	2	2	32	28	7	1	—	—
5000— 7499.....	70	—	1	—	14	39	12	4	—	—
7500— 9999.....	23	—	—	—	5	10	7	1	—	—
10000— 14999.....	20	—	1	—	2	6	6	1	3	1
15000— 19999.....	10	—	1	4	1	1	2	—	—	1
20000— 39999.....	8	—	2	3	1	—	2	—	—	—
40000— 99999.....	5	—	—	4	1	—	—	—	—	—
100000—199999.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
200000 i więcej	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—
<i>and more</i>										

^a W tym 4 gminy mające również status miasta na prawach powiatu.
^a Of which 4 gminas that are also cities with powiat status.

TABL. 3 (34). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2011 R.**
 Stan w dniu 31 XII
POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2011
 As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni <i>Area</i>							
		poniżej 50,0 km ²	50,0— —99,9	100,0— —299,9	300,0— —499,9	500,0— —999,9	1000,0— —1499,9	1500,0— —1999,9	2000,0 km ² i więcej <i>and more</i>
OGÓŁEM TOTAL	24	3	—	1	1	7	7	4	1
Poniżej 50000 <i>Below</i>	3	—	—	—	—	2	1	—	—
50000— 74999	10	3	—	—	1	4	2	—	—
75000— 99999	4	—	—	—	—	—	3	1	—
100000— 149999	6	—	—	—	—	1	1	3	1
150000— 199999	—	—	—	—	—	—	—	—	—
200000 i więcej <i>and more</i>	1	—	—	1	—	—	—	—	—

TABL. 4 (35). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W 2011 R.**
 Stan w dniu 31 XII
**COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES
IN 2011**
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni <i>Councillors of</i>				SPECIFICATION
	rad gmin ^a <i>gmina councils^a</i>	rad miast w miastach na prawach powiatu <i>city coun- cils in cities with powiat status</i>	rad powiatów <i>powiat councils</i>	sejmiku wojewódz- kiego <i>voivodship regional council</i>	

OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	3190	100	408	33	TOTAL
w tym kobiety	682	25	64	6	<i>of which women</i>
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
29 lat i mniej.....	114	3	5	—	<i>29 and less</i>
30—39.....	530	17	50	3	<i>30—39</i>
40—59.....	2126	56	278	20	<i>40—59</i>
60 lat i więcej	420	24	75	10	<i>60 and more</i>

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

^a Excluding city council councillors in cities with powiat status.

TABL. 4 (35).

**RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W 2011 R. (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES

IN 2010 (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a <i>gmina councils^a</i>	rad miast w miastach na prawach powiatu <i>city coun- cils in cities with powiat status</i>	rad powiatów <i>powiat councils</i>	sejmiku wojewódz- kiego <i>voivodship regional council</i>	

**WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
BY EDUCATIONAL LEVEL**

Wyższe.....	841	84	297	30	<i>Tertiary</i>
Policealne.....	93	3	8	–	<i>Post-secondary</i>
Średnie.....	1248	11	96	3	<i>Secondary</i>
Zasadnicze (zawodowe).....	844	2	6	–	<i>Basic vocational</i>
Gimnazjalne.....	2	–	–	–	<i>Lower secondary</i>
Podstawowe i pozostałe.....	162	–	1	–	<i>Primary and others</i>

**WEDŁUG GRUP ZAWODÓW
BY OCCUPATIONAL GROUPS**

Parlamentarzyści, wyżsi urzędni- cy i kierownicy.....	155	33	178	22	<i>Legislators, senior officials and managers</i>
Specjaliści.....	493	35	88	9	<i>Professionals</i>
Technicy i inny średni personel....	312	5	32	–	<i>Technicians and associate professionals</i>
Pracownicy biurowi.....	201	13	30	–	<i>Clerks</i>
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy.....	265	4	22	–	<i>Service workers and shop and market sales workers</i>
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy.....	1247	–	44	2	<i>Skilled agricultural and fishery workers</i>
Robotnicy przemysłowi i rze- mieślnicy.....	198	2	3	–	<i>Craft and related trades workers</i>
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń.....	135	2	2	–	<i>Plant and machine operators and assemblers</i>
Pracownicy przy pracach prostych	64	1	–	–	<i>Elementary occupations</i>
Siły zbrojne.....	19	–	1	–	<i>Armed forces</i>
Pozostali niesklasyfikowani.....	101	5	8	–	<i>Others unclassified</i>

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.^a Excluding city council councillors in cities with powiat status.

TABL. 5 (36). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC
ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE AVERAGE EMPLOYMENT				
OGÓŁEM	19925	23469	22915	TOTAL
w tym:				<i>of which:</i>
Administracja państwowa	7822	7906	7736	<i>State administration</i>
Administracja samorządu terytorialnego ..	12053	15515	15123	<i>Local self-government administration</i>
w tym:				<i>of which:</i>
gminy i miasta na prawach powiatu	8370	10125	9577	<i>gminas and cities with powiat status</i>
powiaty	2818	3722	3784	<i>powiats</i>
województwo	865	1668	1762	<i>voivodship</i>
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ^a w zł AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES ^a in zł				
OGÓŁEM	2699,70	3583,33	3796,69	TOTAL
w tym:				<i>of which:</i>
Administracja państwowa	3074,10	4152,54	4357,85	<i>State administration</i>
Administracja samorządu terytorialnego ..	2447,11	3280,54	3500,09	<i>Local self-government administration</i>
w tym:				<i>of which:</i>
gminy i miasta na prawach powiatu	2551,27	3291,94	3547,43	<i>gminas and cities with powiat status</i>
powiaty	2069,06	3062,86	3196,60	<i>powiats</i>
województwo	2670,87	3695,09	3892,99	<i>voivodship</i>

^a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 3 na str. 166.

^a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 166.

TABL. 6 (37). WYKAZ JEDNOSTEK PODZIAŁU TERYTORIALNEGO W 2011 R.

Stan w dniu 31 XII

LIST OF TERRITORIAL DIVISION ENTITIES IN 2011

As of 31 XII

Powiaty Miasta na prawach powiatu Powiats Cities with powiat status	Gminy Gminas	Miejskie Urban	Miejsko-wiejskie Urban-rural	Wiejskie Rural
Białski	060101 Międzyrzec Podlaski 060102 Terespol	—	060103 Biała Podlaska 060104 Drelów 060105 Janów Podlaski 060106 Kodeń 060107 Konstantynów 060108 Leśna Podlaska 060109 Łomazy 060110 Międzyrzec Podlaski 060111 Piszczac 060112 Rokito 060113 Rossosz 060114 Sławatycze 060115 Sosnówka 060116 Terespol 060117 Tuczna 060118 Wisznice 060119 Zalesie	
Biłgorajski	060201 Biłgoraj	060205 Frampol 060207 Józefów 060212 Tarnogród	060202 Aleksandrów 060203 Biłgoraj 060204 Biszcza 060206 Goraj 060208 Księżpol 060209 Łukowa 060210 Obsza 060211 Potok Górny 060213 Tereszpol 060214 Turobin	
Chełmski	060301 Rejowiec Fabryczny	—	060302 Białopole 060303 Chełm 060304 Dorohusk 060305 Dubienka 060306 Kamień 060307 Leśniowice 060308 Rejowiec Fabryczny 060309 Ruda-Huta 060310 Sawin 060311 Siedliszcze 060312 Wierzbica 060313 Wojsławice 060314 Żmudź 060315 Rejowiec	
Hrubieszowski	060401 Hrubieszów	—	060402 Dołhobyczów 060403 Horodło 060404 Hrubieszów 060405 Mircze 060406 Trzeszczany 060407 Uchanie 060408 Werbkowice	

TABL. 6 (37). **WYKAZ JEDNOSTEK PODZIAŁU TERYTORIALNEGO W 2011 R. (cd.)**
Stan w dniu 31 XII
LIST OF TERRITORIAL DIVISION ENTITIES IN 2011 (cont.)
As of 31 XII

Powiaty Miasta na prawach powiatu Powiats Cities with powiat status	Gminy Gminas	Miejskie Urban	Miejsko-wiejskie Urban-rural	Wiejskie Rural
Janowski	—	060505 Janów Lubelski	060501 Batorz 060502 Chrzanów 060503 Dzwola 060504 Godziszów 060506 Modliborzyce 060507 Potok Wielki	
Krasnostawski	060601 Krasnystaw	—	060602 Fajstławice 060603 Gorzków 060604 Izbica 060605 Krasnystaw 060606 Kraśniczym 060607 Łopiennik Górny 060609 Rudnik 060610 Siennica Różana 060611 Żółkiewka	
Kraśnicki	060701 Kraśnik	060702 Annopol	060703 Dzierzkowice 060704 Gościeradów 060705 Kraśnik 060706 Szastarka 060707 Trzydnik Duży 060708 Urzędów 060709 Wilkołaz 060710 Zakrzówek	
Lubartowski	060801 Lubartów	060806 Kock 060810 Ostrów Lubelski	060802 Abramów 060803 Firlej 060804 Jeziorzany 060805 Kamionka 060807 Lubartów 060808 Michów 060809 Niedźwiada 060811 Ostrówek 060812 Serniki 060813 Uścimów	
Lubelski	—	060901 Bełżyce 060903 Bychawa	060902 Borzechów 060904 Garbów 060905 Głusk 060906 Jabłonna 060907 Jastków 060908 Konopnica 060909 Krzczonów 060910 Niedrzwica Duża 060911 Niemce 060912 Strzyżewice 060913 Wojciechów 060914 Wólka 060915 Wysokie 060916 Zakrzew	

TABL. 6 (37). **WYKAZ JEDNOSTEK PODZIAŁU TERYTORIALNEGO W 2011 R. (cd.)**

Stan w dniu 31 XII

LIST OF TERRITORIAL DIVISION ENTITIES IN 2011 (cont.)

As of 31 XII

Powiaty Miasta na prawach powiatu Powiats Cities with powiat status	Gminy Gminas	Miejskie Urban	Miejsko-wiejskie Urban-rural	Wiejskie Rural
Łęczyński	—	061003 Łęczna	061001 Cyców 061002 Ludwin 061004 Milejów 061005 Puchaczów 061006 Spiczyn	
Łukowski	061101 Łuków 061102 Stoczek Łukowski	—	061103 Adamów 061104 Krzywda 061105 Łuków 061106 Serokomla 061107 Stanin 061108 Stoczek Łukowski 061109 Trzebieszów 061110 Wojcieszków 061111 Wola Mysłowska	
Opolski	—	061205 Opole Lubelskie 061206 Poniatowa	061201 Chodel 061202 Józefów 061203 Karczmiska 061204 Łaziska 061207 Wilków	
Parczewski	—	061304 Parczew	061301 Dębowa Kłoda 061302 Jabłoń 061303 Milanów 061305 Podedwórze 061306 Siemień 061307 Sosnowica	
Puławski	061401 Puławy	061404 Kazimierz Dolny 061408 Nałęczów	061402 Baranów 061403 Janowiec 061405 Końskowola 061406 Kurów 061407 Markuszów 061409 Puławy 061410 Wąwolnica 061411 Żyrzyn	
Radzyński	061501 Radzyń Podlaski	—	061502 Borki 061503 Czemierniki 061504 Kąkolewnica 061505 Komarówka Podlaska 061506 Radzyń Podlaski 061507 Ulan-Majorat 061508 Wohyń	
Rycki	061601 Dęblin	061604 Ryki	061602 Kłoczew 061603 Nowodwór 061605 Stężycza 061606 Ułęż	

TABL. 6 (37). **WYKAZ JEDNOSTEK PODZIAŁU TERYTORIALNEGO W 2011 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
LIST OF TERRITORIAL DIVISION ENTITIES IN 2011 (cont.)
As of 31 XII

Powiaty Miasta na prawach powiatu Powiats Cities with powiat status	Gminy Gminas	Miejskie Urban	Miejsko-wiejskie Urban-rural	Wiejskie Rural
Świdnicki	061701 Świdnik	061703 Piaski	061702 Mełgiew 061704 Rybczewice 061705 Trawniki	
Tomaszowski	061801 Tomaszów Lubelski	061806 Łaszczów 061812 Tyszowce	061802 Bełżec 061803 Jarczów 061804 Krynice 061805 Lubycza Królewska 061807 Rachanie 061808 Susiec 061809 Tarnawatka 061810 Telatyn 061811 Tomaszów Lubelski 061813 Ulhówek	
Włodawski	061901 Włodawa	—	061902 Hanna 061903 Hańsk 061904 Stary Brus 061905 Urszulin 061906 Włodawa 061907 Wola Uhruska 061908 Wiryki	
Zamojski	—	062004 Krasnobród 062013 Szczepieszyn 062015 Zwierzyniec	062001 Adamów 062002 Grabowiec 062003 Komarów-Osada 062005 Łabunie 062006 Miączyn 062007 Nielisz 062008 Radecznicza 062009 Sitno 062010 Skierbieszów 062011 Stary Zamość 062012 Sułów 062014 Zamość	
MIASTA na prawach powiatu CITIES with powiat status				
Biała Podlaska	066101 Biała Podlaska	—	—	
Chełm	066201 Chełm	—	—	
Lublin	066301 Lublin	—	—	
Zamość	066401 Zamość	—	—	